MUSIQIY TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARNING ESTETIK DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK YONDASHUVLAR

Abdusalimova Ma`muraxon Anvarjon qizi
Farg`ona davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

Qabul qilindi: 20.10.2025
Ko'rib chiqildi: 21.10.2025
Tasdiqlandi: 22.10.2025

Kalit so'zlar:
musiqa ta'limi, estetik dunyoqarash, innovatsion pedagogik yondashuv, ijodiy fikrlash, estetik tarbiya, interfaol metod, musiqiy tafakkur, raqamli texnologiyalar.

Annotatsiya. Bugungi kunda ta'lim tizimi o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, estetik did va badiiy tafakkurni rivojlantirishni ustuvor maqsadlardan biri sifatida belgilagan. Shu nuqtai nazardan, musiqiy ta'lim o'quvchilarni go'zallikni his etish, qadriyatni anglash, ma'naviy barkamollikka erishish va ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Kirish. Musiqiy darslar o'quvchining hissiy olamini boyitadi, unda badiiy idrokni kuchaytiradi va shaxsning estetik dunyoqarashini shakllantirishga yordam beradi. Bugungi raqamli davrda bu jarayonni samarali tashkil etish uchun o'qituvchi o'z faoliyatida innovatsion yondashuvlardan foydalanishi zarur.

Estetik dunyoqarash — bu insonning go'zallikni anglash, qadrlash, his etish va uni hayotda qo'llay olish qobiliyatini ifodalovchi murakkab psixologik-pedagogik holatdir. O'quvchilarda musiqiy ta'lim jarayonida ushbu dunyoqarashni shakllantirish, ularning badiiy tafakkurini kengaytirish, musiqiy hodisalarni chuqur idrok etish orqali amalga oshiriladi.

Estetik tarbiya musiqiy ta'limning ajralmas qismi bo'lib, o'quvchini ma'naviy jihatdan boyitish, milliy musiqiy merosga hurmat bilan qarash, jahon madaniyati namunalarini baholay olishga o'rgatadi.

Innovatsion pedagogik yondashuvlar deganda o'qitish jarayoniga ilg'or texnologiyalar, zamonaviy metodlar va raqamli vositalarni tatbiq etish tushuniladi. Musiqiy ta'limda bu yondashuvlar o'quvchini markazga qo'yadi, ularni faol, mustaqil va ijodiy o'rganishga undaydi.

Masalan, interfaol metodlar (klaster, "aqliy hujum", "konseptual xarita", "rol o'ynash") musiqiy asarlarni tahlil qilishda o'quvchilarning ishtirokini kuchaytiradi. Shuningdek, loyiha asosida o'qitish usuli orqali o'quvchilar

musiqiy merosimizni o‘rganish, yangi kompozitsiyalar yaratish yoki milliy kuylarni tahlil qilishda mustaqil fikr yuritadilar.

Raqamli vositalar — multimedia, virtual sinf, onlayn audio va video platformalar musiqiy idrokni boyitadi, o‘quvchini musiqiy muhit bilan bevosita muloqotga kiritadi. Bunday jarayonlar natijasida musiqiy darslar qiziqarli, jonli va ijodiy muhitda o‘tadi.

Innovatsion yondashuvlar o‘quvchilarning shaxsiy qiziqishini kuchaytirish bilan birga, ularni o‘z fikrini badiiy tarzda ifodalashga o‘rgatadi. Musiqiy tinglash mashg‘ulotlarida raqamli dasturlar orqali kuy tahlilini amalga oshirish, asar muallifining maqsadini anglash, ifoda vositalarini solishtirish o‘quvchilarni analitik va estetik fikrlashga yo‘naltiradi.

Shuningdek, o‘qituvchi tomonidan individual yondashuvni ta’minlash, ya’ni har bir o‘quvchining musiqiy qobiliyatini hisobga olish, uning ichki ijodiy salohiyatini ochishga xizmat qiladi. Bu jarayonda o‘quvchilar o‘z ijodiy loyihalarini taqdim etish, musiqiy asarlarni tahlil qilish, jamoaviy mushohada yuritish orqali estetik tafakkurini chuqurlashtiradi

Musiqiy ta’limda innovatsion pedagogik yondashuvlar o‘quvchilarning estetik dunyoqarashini shakllantirishda asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi.

Bunday yondashuvlar orqali o‘quvchi musiqani faqat eshituvchi emas, balki his etuvchi, tahlil qiluvchi va baholovchi shaxs sifatida shakllanadi.

O‘qituvchi musiqiy ta’lim jarayonida nafaqat bilim beruvchi, balki o‘quvchining ichki estetik kechinmalarini uyg‘otuvchi, ijodiy salohiyatini namoyon etuvchi yetakchi bo‘lishi zarur. Shunday sharoitdagina musiqiy ta’lim shaxsni barkamol, ijodkor va go‘zallikni qadrlovchi inson sifatida voyaga yetkazadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008. – 176 b.
2. Qodirova F., Jo‘rayev A. Musiqa ta’limi metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2015. – 212 b.
3. To‘raqulova M. O‘quvchilarda estetik tarbiyani shakllantirishning pedagogik asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 180 b.
4. Hasanboyeva O. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2020. – 256 b.

5. Xo‘jayev S. Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021. – 204 b.
6. Shirinova D., Ochildiyeva M. Musiqiy ta’limda interfaol metodlardan foydalanish. // Ta’lim va innovatsiyalar jurnali. – 2022. – №3. – B. 44–48.
7. Dewey J. Art as Experience. – New York: Minton, Balch & Company, 1934. – 355 p.
8. Elliott D. Music Matters: A New Philosophy of Music Education. – New York: Oxford University Press, 1995. – 305 p.
9. G‘ulomova Z. Estetik tarbiya va shaxs kamoloti. – Toshkent: Ilm ziyo, 2018. – 178 b.